

Hanna Tamara Czerwieńska-Szulc
Wicedyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Słupsku

Diagnoza psychologiczno-pedagogiczna, dlaczego warto z niej skorzystać?

- Ewa to bardzo zdolna uczennica, świetnie radzi sobie z zagadnieniami matematycznymi i ma wiedzę znacznie wykraczającą poza treści programowe. Może warto byłoby zdiagnozować jej możliwości intelektualne i zastanowić się nad indywidualnym tokiem nauki z matematyki?

- Julka ma duży kłopot z koncentrowaniem się nad zadaniami szkolnymi, łatwo się rozprasza, nie potrafi skupić uwagi na dłużej. Myślę, że należałoby zdiagnozować ją w tym kierunku.

- Niechęć Pani syna do nauki nie musi wynikać z jego „lenistwa”, przyczyna może tkwić zupełnie w czym innym i moim zdaniem najlepiej byłoby zbadać Łukasza w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

- Pana pomysł o badaniu psychologiczno-pedagogicznym córki jest moim zdaniem bardzo dobry. Ja również zauważam, że mimo pełnej znajomości zasad poprawnej pisowni Zosia popełnia wiele błędów, które mogą świadczyć o jej dysortografii. Tym bardziej, że to mądra i dobra uczennica, a ortografia wydaje się być jej „piętą Achillesa”.

Takie i podobne uwagi mogą usłyszeć rodzice od nauczycieli swoich dzieci. Sugerują oni, że warto skorzystać z wiedzy specjalistów, aby określić rzeczywiste wiadomości i umiejętności szkolne dziecka oraz jego możliwości intelektualne. Można by uniknąć wielu nieprzyjemnych dla dziecka sytuacji szkolnych, gdyby zostało ono poddane wnikliwej diagnozie oceniającej poziom jego rozwoju. Z kolei ta ocena jest niezbędna do tego, aby w stosunku do ucznia zastosować odpowiednie metody i formy pracy, dostosować wymagania do jego możliwości, aby w rezultacie możliwy był do osiągnięcia sukces. Jednym zdaniem: poznaj rzeczywiste możliwości dziecka, aby przeszło ono poszczególne etapy edukacyjne, jeżeli nie szczęśliwe, to przynajmniej bez większych „siniaków”.

Do zadań poradni należy w szczególności:

- 1) wspomaganie wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży, efektywności uczenia się, nabywania i rozwijania umiejętności negocjacyjnego rozwiązywania konfliktów i problemów oraz innych umiejętności z zakresu komunikacji społecznej,

- 2) profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży, udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka,
- 3) terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych,
- 4) pomoc uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowaniu kariery zawodowej,
- 5) prowadzenie edukacji prozdrowotnej wśród uczniów, rodziców i nauczycieli,
- 6) pomoc rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów,
- 7) wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny,
- 8) wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły.

Wymienione zadania poradnia realizuje poprzez:

- 1) diagnozę,
- 2) konsultację,
- 3) terapię,
- 4) psychoedukację,
- 5) rehabilitację,
- 6) doradztwo,
- 7) mediację,
- 8) interwencje w środowisku ucznia,
- 9) działalność profilaktyczną,
- 10) działalność informacyjną.

Pisemny wniosek o przeprowadzenie diagnozy psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej składają rodzice lub prawni opiekunowie dziecka. Dla pełnego obrazu funkcjonowania dziecka wskazane jest dołączenie do wniosku posiadanej dokumentacji uzasadniającej wniosek, w szczególności wyniki obserwacji i badań psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych i lekarskich oraz opinie wychowawcy. Diagnoza może być wykonana w celu uzyskania opinii lub orzeczenia. W poradniach są organizowane i działają zespoły orzekające wydające orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego albo indywidualnego nauczania oraz opinie o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka.

Badaniu może być poddane dziecko od urodzenia do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, a następnie na jego podstawie wydana zostanie opinia lub orzeczenie diagnozujących specjalistów wraz z zaleceniami.

W zależności od zgłoszonego problemu poradnia wydaje opinie w sprawie:

- wczesnego wspomagania rozwoju dziecka,
- wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstawowej,
- odroczenia rozpoczęcia spełniania przez dziecko obowiązku szkolnego,
- promowania ucznia klasy I lub II szkoły podstawowej do klasy programowo wyższej w ciągu roku szkolnego,
- pozostawienia ucznia klasy I-III szkoły podstawowej na drugi rok w tej samej klasie,
- gotowości szkolnej dziecka spełniającego obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego poza przedszkolem albo oddziałem przedszkolnym,
- zwolnienia z nauki drugiego języka obcego,
- objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej,
- dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia,
- dostosowania warunków i formy sprawdzianu przeprowadzonego w ostatnim roku nauki w szkole podstawowej do indywidualnych potrzeb ucznia,
- dostosowania warunków i formy egzaminu gimnazjalnego do indywidualnych potrzeb ucznia,
- dostosowania warunków i formy egzaminu dojrzałości do indywidualnych potrzeb ucznia,
- dostosowania warunków i formy egzaminu zawodowego lub egzaminu potwierdzające kwalifikacje zawodowe do indywidualnych potrzeb ucznia,
- udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki,
- przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposabiającego do pracy,
- pierwszeństwa w przyjęciu ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły ponadgimnazjalnej,
- zezwolenia na zatrudnienie młodocianego w celu przyuczenia do wykonywania określonej pracy lub nauki zawodu,
- braku przeciwwskazań do wykonywania przez dziecko pracy lub innych zajęć zarobkowych,

- objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu,
- objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub placówce,
- inne opinie o przebadanych.

Nie należy diagnozy traktować jak sytuacji uzdrawiającej, wizyta u specjalisty nie ma nic wspólnego z dotknięciem czarodziejskiej różdżki, za pomocą której nastąpi cudowne „ozdrowienie”. Dziecko z ADHD nie stanie się po diagnozie grzeczne, ułożone i podatne na pomysły wychowawcze rodziców, uczennica z obniżonymi możliwościami intelektualnymi nie będzie nagle osiągała bardzo dobrych wyników w nauce, a dziecko z bardzo wysokim potencjałem intelektualnym nie stanie się automatycznie geniuszem. A czasami odnosi się wrażenie, że właśnie z takim nastaniem przychodzą do poradni rodzice, a nawet nauczycielom włącza się myślenie życzeniowe. Diagnoza to często początek długiej i żmudnej pracy ucznia, rodzica i nauczycieli. Spodziewane efekty mogą przyjść po latach, mogą pojawić się chwile zwątpienia i zniecierpliwienia, rezygnacji i złości. **A jednak warto zbadać dziecko i wraz z nim rozpocząć pracę doskonalącą jego możliwości i umiejętności. Problemy, które przeszkadzają uczniowi w zdobywaniu wiedzy bez pomocy nie znikną, a zostawione same sobie mają tendencje do narastania.**

Opinię psychologa, pedagoga, logopedy kończy wniosek, który wskazuje na przyczyny sygnalizowanych problemów dziecka lub też osiągniętych sukcesów. Następnie formułowane są zalecenia, które odnoszą się do samego ucznia, jego rodziców oraz uczących go nauczycieli. Tak więc sukces dziecka uzależniony jest od tego, w jaki sposób wymienione osoby będą realizowały zalecenia, każde z osobna i wspólnie.

Kilka zaleceń jest uniwersalnych i może odnosić się do każdego zdiagnozowanego ucznia:

- wskazane jest dostosowanie wymagań edukacyjnych do rzeczywistych możliwości i potrzeb ucznia, (dostosowanie nie jest tym samym co obniżenie)
- niezbędne jest dostrzeganie i nagradzanie wysiłku, wkładu pracy ucznia,
- zapewnić dziecku zaspokojenie jego potrzeb emocjonalnych i społecznych, właściwej pozycji w grupie rówieśniczej oraz poczucia własnej wartości,
- otoczyć ucznia troskliwą opieką i wsparciem, zapewnić życzliwą atmosferę.
- wskazana jest praca z uczniem oparta o jego mocne strony.

Wskazane zalecenia mają na celu motywowanie dziecka do podejmowania wysiłku intelektualnego, podtrzymywanie wytrwałości i uporu w pokonywaniu trudności, budowanie wiary we własne siły, rozbudzanie kreatywności. Rezultatem ma być osiągnięcie przez dziecko sukcesów na jego miarę, radość i zadowolenie, że włożony wysiłek nie poszedł na marne, ale przyniósł wymierne efekty.

Niektóre ze zdiagnozowanych dzieci będą skierowane do terapii psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej. Warto zaznaczyć, że efekty zabiegów terapeutycznych są uzależnione od systematyczności i częstotliwości korzystania z nich. Wizyta raz w tygodniu to zbyt mało, dlatego praca z gabinetu terapeutycznego przenosi się do domu, a nie rzadko również do placówki edukacyjnej. Terapia to proces naprawczy, doskonalący i jak każdy proces wymaga czasu, cierpliwości i zaangażowania.

Zachęcamy rodziców i nauczycieli do korzystania z szerokiej oferty poradni zarówno w zakresie diagnozy jak i terapii.

Praca z dzieckiem, poprzedzona rzetelną diagnozą, która pozwoli określić rzeczywiste możliwości i umiejętności badanego, wskaże sfery, które wymagać będą procesów naprawczych lub doskonalących, rozwijających ich funkcjonowanie, będzie bardziej efektywna, bo właściwie ukierunkowana. To wyniki badania i płynące z nich wnioski oraz zalecenia umożliwiają rodzicom, nauczycielom, specjalistom tak poprowadzić pracę z dzieckiem, aby mogło ono w rezultacie osiągnąć sukces edukacyjny ma miarę swoich potrzeb i możliwości. Efekt diagnostyczny przekłada się na efekty edukacyjne pod warunkiem, że zalecenia postdiagnostyczne zostaną udostępnione nauczycielom i w ich realizację zaangażowane będą wszystkie wskazane osoby i środowiska zainteresowane dzieckiem.

Bibliografia:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2001 r. w sprawie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży oraz wydawania opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, a także szczegółowych zasad kierowania do kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania.

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 stycznia 2003 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie orzekania o potrzebie kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży oraz szczegółowych zasad kierowania do kształcenia specjalnego lub indywidualnego nauczania.